

Česká republika

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dne 10. ledna 2012 v senátu složeném v senátu složeném z předsedy Stanislava Balíka a soudkyň Dagmar Lastovecké a Elišky Wagnerové (soudce zpravodaj) ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky **ATTICUS – Stavební společnost, s. r. o. v likvidaci**, jednající Mgr. Liborem Malým, likvidátorem, tř. Míru 92, Pardubice, právně zastoupeného Mgr. Josefem Smutným, advokátem se sídlem tř. Míru 92, Pardubice, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 9. 2011 sp. zn. 54 Co 279/2011, za účasti Městského soudu v Praze jako účastníka řízení a ŠkoFIN, s. r. o., IČ 45805369, se sídlem Pekařská 6, Praha 5, zastoupené JUDr. Jiřím Voršílkou, advokátem, se sídlem Opletalova 4, Praha 1, jako vedlejšího účastníka řízení, se souhlasem účastníků řízení bez ústního jednání,

t a k t o :

- I. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 2. 9. 2011 sp. zn. 54 Co 279/2011 bylo porušeno základní právo stěžovatele garantované čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Toto rozhodnutí se proto r u š í .**
- III. Náhrada nákladů řízení se vedlejšímu účastníkovi n e p ř i z n á v á.**

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Ústavní stížností podanou prostřednictvím datové zprávy dne 25. 11. 2011 a doplněnou na výzvu Ústavního soudu k odstranění vad podání dne 30. 11. 2011, resp. 14. 12. 2011, tedy podanou ve lhůtě 60 dnů od doručení napadeného rozhodnutí [ust. § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“)], se stěžovatelka domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí Městského soudu v Praze s tvrzením, že jím byla porušena její základní práva garantovaná v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 90 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“).

2. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítané porušení svých práv spatřovala v tom, že obecné soudy nesprávně odmítly její odvolání proti rozsudku ve věci samé pro opožděnost, když správně zjistily, že poslední den lhůty k podání odvolání byl den 9. 5. 2011, nicméně nesprávně posoudily včasnost podání odvolání prostřednictvím datové zprávy. Obecné soudy totiž nesprávně posoudily opožděnost podání odvolání dle okamžiku doručení datové zprávy s odvoláním do datové schránky příjemce (Obvodního soudu pro Prahu 5), tedy dle okamžiku, kdy se příjemce přihlásil do datové schránky (dne 10. 5. 2011 v 00:03:12 hod.) a nikoli dle okamžiku dodání datové zprávy s odvoláním do datové schránky příjemce (dne 9. 5. 2011 v 19:27:30 hod.). Dle stěžovatelky městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí zcela správně teoreticko-právně rozebral účinky doručení, avšak vyvodil z něj zcela nesprávné závěry, které jsou s jeho úvahou v příkrém rozporu, když uvádí, že dodání do datové schránky má stejné účinky jako jeho doručení přihlášením se státního orgánu do své datové schránky. Dle stěžovatelky je však nepochybné, že pokud je příjemcem státní orgán, nastává fikce doručení právě okamžikem dodání datové zprávy do jeho datové schránky, což má vyloučit případné úmyslné nepřihlašování se státního orgánu do datové schránky.

3. Proto, s ohledem na výše uvedené, stěžovatelka navrhla, aby Ústavní soud v záhlaví citované rozhodnutí Městského soudu v Praze svým nálezem zrušil.

4. Ústavní soud vyzval účastníka řízení, aby se vyjádřil k ústavní stížnosti. Městský soud v Praze prostřednictvím příslušné předsedkyně senátu 54 Co JUDr. Daniely Benešové uvedl, že napadený rozsudek byl doručen stěžovateli k rukám jejího zástupce dne 22. 4. 2011, odvolací lhůta končila uplynutím patnácti dnů, a to dne 9. 5. 2011. Odvolání bylo doručeno do datové schránky soudu dne 10. 5. 2011 v 00:03:12 hod. Protože občanský soudní řád neupravuje způsob doručování podání určeného soudu do jeho datové schránky a odkazuje na zák. č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoEÚ“) posuzoval soud I. stupně doručení správně podle tohoto zákona, konkrétně podle ust. § 18 odst. 2 upravujícího doručování prostřednictvím datové schránky orgánům veřejné moci, podle kterého se okamžik doručení neváže na přihlášení oprávněného do datové schránky, ale k okamžiku faktického dodání, neboť se předpokládá stálá připravenost orgánů veřejné moci přebírat dokumenty. Tvzení stěžovatelky, že okamžik doručení nastal poslední den odvolací lhůty, nevyplývá ze spisu a zůstalo tak důkazy nepodložené. Městský soud je toho názoru, že splnil svoji povinnost uvést v odůvodnění rozhodnutí zásadní důvody vedoucí k rozhodnutí, a proto na ně plně odkázal.

5. Ústavní soud dále vyzval vedlejšího účastníka k vyjádření se ve stanovené lhůtě k ústavní stížnosti. Vedlejší účastník má dále za to, že Městský soud v Praze řádně a v souladu s příslušnými právními předpisy posoudil lhůty pro podání odvolání, jakož i řádně a v souladu s příslušnými právními předpisy posoudil okamžik doručení odvolání stěžovatelce, když z protokolu o doručení do datové schránky jednoznačně vyplývá, že odvolání bylo do datové schránky soudu dodáno, tj. doručeno dne 10. 5. 2011 v 00:03:12 hod.; vzhledem k tomu, že se jedná o doručování orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky, okamžik dodání je shodný s okamžikem doručení. Pokud tedy stěžovatelka tvrdí, že dne 10. 5. 2011 v 00:03:12 hod. se pověřená osoba (soudu) přihlásila do datové schránky, je tato konstrukce zcela chybná, neboť u doručování soudu je okamžik dodání shodný s okamžikem doručení podání do datové schránky, zároveň i s ohledem na to, že se jedná o pracovníka soudu a je v zásadě zcela vyloučené, aby se tento v 00:03:12 hod. přihlašoval do datové schránky soudu, když tak může činit pouze v jeho prostorách. Pro úplnost pak vedlejší účastník uvedl, že stěžovatelka sice odkazuje na dodejku s oznámením, že bylo odvolání dodáno s účinky doručení téhož dne v 19:27:30 hod., nicméně tuto skutečnost nijak neprokázala. Z tohoto důvodu vedlejší účastník navrhl ústavní stížnost zamítnout a „*přiznat vedlejšímu účastníku náklady řízení*“.

6. Podle ust. § 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu může Ústavní soud se souhlasem účastníků upustit od ústního jednání, nelze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Účastníci souhlas poskytl a od ústního jednání bylo upuštěno.
- 7.

II.

8. Ústavní soud si k posouzení námitek a tvrzení stěžovatelky rovněž vyžádal spis Obvodního soudu pro Prahu 5 sp. zn. 34 C 583/2006, z něhož zjistil následující, pro řízení o ústavní stížnosti rozhodující skutečnosti. Ústavní soud zde dodává, že nerekapituluje celý průběh řízení, který, byť alarmující, není relevantní pro řízení o ústavní stížnosti stěžovatelky.

9. Žalobou ze dne 25. 9. 2006 se vedlejší účastník domáhal na stěžovatelce zaplacení částky ve výši 67.998,-Kč s příslušenstvím. Rozsudkem ze dne 30. 3. 2011 č. j. 34 C 583/2006-189 Obvodní soud pro Prahu 5 v celém rozsahu vyhověl žalobě vedlejšího účastníka a uložil stěžovatelce zaplatit mu na náhradu nákladů řízení částku ve výši 84. 812,-Kč. Předmětný rozsudek byl doručen právnímu zástupci stěžovatelky Mgr. Josefu Smutnému dne 22. 4. 2011. Na č. l. 197 je založeno odvolání stěžovatelky, datované dne 9. 5. 2011 a označené razítkem Obvodního soudu pro Prahu 5 dne 10. 5. 2011. Na č. l. 198 je pak založen „*Identifikátor elektronického podání doručeného na elektronickou podatelnu: Obvodní soud pro Prahu 5,*“ kde je uvedeno, že datová zpráva ID 458789189 (předmět: odvolání, osoba: ATTICUS-Stavební společnost s. r. o., v likvidaci) byla doručena do centrální ePodatelny dne 10. 5. 2011 00:03:12 hod.

10. Usnesením ze dne 16. 5. 2011 č. j. 34 C 583/2006-199 bylo odvolání stěžovatelky jako opožděné odmítnuto, když Obvodní soud pro Prahu 5 dospěl k závěru, že lhůta k podání odvolání marně uplynula dne 9. 5. 2011. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka odvolání, ve kterém namítala, že soud nerozlišil pojmy dodání a doručení, když „*dle doručenky (viz příloha) bylo odvolání soudu odesláno dne 9. 5. 2011 v 19:27:29 a dodáno s účinky doručení téhož dne v 19:27:30.*“ Usnesením ze dne 2. 9. 2011 č. j. 54 Co 279/2011-206 potvrdil Městský soud v Praze usnesení soudu I. stupně s odůvodněním, že z obsahu spisu – protokolu o doručení do datové schránky – vyplývá, že odvolání bylo do datové schránky soudu dodáno (tj. doručeno) dne 10. 5. 2011 00:03:12 hod. Bylo tedy dodáno po uplynutí zákonné lhůty. Tvrzení odvolatelky, že tomu tak není, nemá oporu v obsahu spisu, žádná příloha, která měla prokázat doručení odvolání dne 9. 5. 2011 v 19:27:30 hod. součástí odvolání není.

11. Ústavní soud k ověření tvrzení stěžovatelky kontaktoval i pana M. H., pověřeného zaměstnance Obvodního soudu pro Prahu 5 pro oblast datových schránek, který Ústavnímu soudu sdělil, že „*ve věci naší sp. zn. 34 C 583/2006 Vám v příloze přeposílám celou datovou zprávu ID 45878919, která byla ze strany stěžovatelky zaslána na Obvodní soud pro Prahu 5 dne 9. 5. 2011. Podle „dodejky“ k této datové zprávě směřované Obvodnímu soudu pro Prahu 5 je vidět, že tato datová zpráva byla dodána 9. 5. 2011 v 19:27:30hod.*“ K dotazu ohledně neúplných údajů „*Identifikátoru elektronického podání*“ pak sdělil, „*že tyto údaje jsou v elektronickém systému ISAS předem již dané a Obvodní soud je nemůže změnit, resp. jsou automaticky vygenerované a uloženy do ISASu. V daném případě bylo odvolání stěžovatelky vytištěno a založeno spolu s tímto „Identifikátorem elektronického podání“ do spisu. Správu systému ISAS realizuje CCA Group, a.s.*“ Zároveň s tím Ústavnímu soudu předal vyjádření předmětného realizátora datových schránek společnosti CCA Group, a. s., který k věci uvedl, že „*podání bylo opravdu dodáno do Vaší datové schránky (pozn. Obvodního soudu pro Prahu 5) 9.5.2011 19:27:30, což bylo pondělí – Vaše organizace má nastavené vybírání datové schránky dle kalendáře a pondělí máte nastavené na dobu od 1:00 do 16:30. Datum na ID 10.05.2011 00:03:12 je čas, kdy byla zpráva doručena (znamená to, že eVýpravna aktualizovala automaticky stavy odeslaných zpráv a tím se přihlásila do Vaší datové schránky.) Každým přihlášením jsou všechny zprávy označeny jako doručené. Proto není doručena až v 1:00, ale již dříve. Do centrální ePodatelny se ovšem stáhla*

podle kalendáře až v 1:00. Od další distribuce po tomto termínu (myslím, že distribuce 06/2011) jsou již data v ID v pořádku a pro zprávy z ISDS se uvádí místo data doručení do centrální ePodatelny datum dodání do DS.“ K dotazu Ústavního soudu dále sdělil, že Obvodní soud pro Prahu 5 má přístup k podrobnějším údajům k předmětné zásilce, resp. úplná datová zpráva je celá uložena v e-Podatelně a lze ji dodatečně „vytáhnout,“ přičemž ta obsahuje úplný výpis událostí doručení, tedy i informaci o okamžiku dodání a doručení datové zprávy.

III.

12. Poté, co Ústavní soud konstatoval, že ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 *a contrario* zákona o Ústavním soudu), je podána včas a splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [ust. § 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu], přistoupil k jejímu meritornímu projednání, přičemž dospěl k závěru, že je důvodná. Úkolem Ústavního soudu je jen ochrana ústavnosti, a nikoliv kontrola „běžné“ zákonitosti (čl. 83 Ústavy). Ústavní soud není povolán k přezkumu správnosti aplikace „jednoduchého“ práva. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů veřejné moci porušena stěžovatelova základní práva či svobody chráněné ústavním pořádkem České republiky, protože základní práva a svobody vymezují nejen rámec normativního obsahu aplikovaných právních norem, nýbrž také rámec jejich ústavně konformní interpretace a aplikace. Ústavní soud v minulosti vyslovil postulát, že extrémní nesoulad mezi zjištěným skutkovým stavem a právními závěry na něm vybudovanými znamená svévoli a ústí do porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny [např. nález sp. zn. II. ÚS 323/07 ze dne 2. 12. 2008 (N 210/51 SbNU 627), nález sp. zn. III. ÚS 173/02 ze dne 10. 10. 2002 (N 127/28 SbNU 95)], které zaručuje každému, že se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu.

IV.

13. V předmětné věci je nepochybné, jak ostatně správně uvádí i Městský soud v Praze (bod 5), že podání prostřednictvím datové schránky vůči orgánu veřejné moci (viz ust. § 18 ZoEÚ) je učiněno okamžikem dodání datové zprávy do schránky orgánu veřejné moci (viz též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010 sp. zn. 9 Afs 28/2010, nebo Budiš, P., Hřebíková, I.: *Datové schránky*. 1. vydání. Olomouc. ANAG, 2010, str. 110). Z výše uvedeného je patrné, že stěžovatelka dodala, tj. doručila předmětné odvolání Obvodnímu soudu pro Prahu 5 dne 9. 5. 2011 v 19:27:30 hod. (datová zpráva ID 45878919, bod 10). Argument městského soudu o tom, že stěžovatelka tuto skutečnost nikterak neprokázala, je lichý, když výše uvedené skutečnosti jsou obsaženy v informačním systému datových schránek (viz ust. § 14 ZoEÚ) a jsou obecným soudům plně dostupné (bod 10); jedná se tak o skutečnosti známé soudu z jeho činnosti, jež není třeba v občanském soudním řízení dokazovat (viz ust. § 121 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů). O to víc je zarážející, že městský soud i ve svém vyjádření k ústavní stížnosti setrval na svém závěru o opožděnosti stěžovatelkou podaného odvolání, a to i přesto, že byl stěžovatelkou opakovaně upozorněn na skutečnost, že „Identifikátor elektronického podání,“ z něž při svém rozhodování městský soud vycházel, neobsahuje údaj o dodání datové zprávy, nýbrž je nastaven tak, že odděluje okamžik dodání a doručení datové zprávy jako v případě doručování fyzickým a právníckým osobám (viz vyjádření realizátora datových schránek, bod 10).

14. Vzhledem k uvedeným skutečnostem dospěl Ústavní soud k závěru, že postupem Městského soudu v Praze došlo nejen k porušení zákona, tedy zejména příslušných ustanovení občanského soudního řádu a ZoEÚ, ale že tímto postupem bylo zároveň porušeno i základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Obvodní soud pro Prahu 5 svým postupem, kdy odmítl odvolání stěžovatelky pro opožděnost a Městský soud v Praze, který potvrdil předmětné usnesení, aniž by spolehlivě prověřil okamžik doručení odvolání, zabránily tomu, aby se stěžovatelka stanoveným postupem mohla domoci svého práva u nezávislého a nestranného soudu; jinými slovy,

aby byl její opravný prostředek řádně projednán a bylo o něm rozhodnuto (obdobně nález sp. zn. I. ÚS 578/06 ze dne 14. 3. 2007 (N 49/44 SbNU 629), nález sp. zn. IV. ÚS 2492/08 ze dne 14. 7. 2011).

15. Z tohoto důvodu Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl podle ust. § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 9. 2011 sp. zn. 54 Co 279/2011 podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil. Návrhu vedlejšího účastníka na přiznání náhrady nákladů řízení nebylo možno vyhovět, vzhledem k tomu, že Ústavní soud shledal ústavní stížnost důvodnou a žádný důvod k (mimořádnému) postupu podle ust. § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vedlejším účastníkem tvrzen nebyl, a ani Ústavní soud žádný nezjistil.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 10. ledna 2012

Stanislav Balík
předseda senátu